

OPeRA

vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

OPeRA conferentie

‘Samen op weg: regionale samenwerking vo-ho aansluiting’
10 oktober 2023

Workshop: Leren kiezen

Mariëtte Huizinga & Rolf Nijman

1

Studiekeuze

- Studiekeuze: welzijn, studiesucces, baantevredenheid
- 32% van de eerstejaars studenten stopt binnen een jaar met hun opleiding
 - De helft hiervan door verkeerde studiekeuze
 - Jaarlijks > 20.000 studenten

Van den Broek, A., Warps, J., Cuppen, J., Termorshuizen, T., & Lodewick, J. (2020). Monitor Beleidsmaatregelen Hoger Onderwijs 2019-2020. Retrieved from <https://www.rijksoverheid.nl/>

2

Match

De *bottom-line* van een goed onderbouwde studiekeuze is het vinden van de meest **optimale match** tussen de **attitude** en **studie- en keuzevaardigheden** van de **vo-leerling**, en de attitude en vaardigheden die de **vervolgopleiding** vereist.

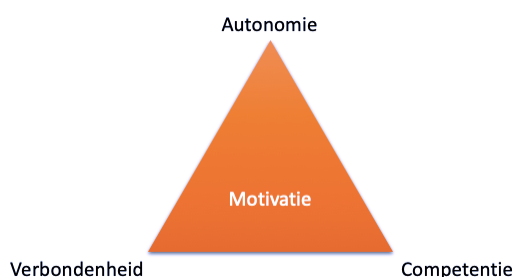
Beter inzicht in eigen capaciteiten en het beroepsbeeld dat daarbij past

- Adequate studiekeuze is gebaat bij een schoolprogramma dat gericht is op 'later' (i.e., niet alleen op het volgende proefwerk).
- Persoonlijke ontwikkeling geïntegreerd in het curriculum.
- In het schoolprogramma veel aandacht en ruimte hebben voor de ontwikkeling van intrinsieke motivatie: "Wat past bij mij?", "Waar word ik gelukkig van?"
- Ruimte voor het ontdekken en ontwikkelen van talent.
- Beroepsgerichte leeromgeving – gericht op een zinvolle bijdrage aan de maatschappij – in het vo, met belangrijke rol voor LOB. *Technasium*.

Beter inzicht in eigen capaciteiten en het beroepsbeeld dat daarbij past

Zelfdeterminatietheorie (ZDT; Deci & Ryan, 2000).

Drie basisbehoeften:

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

5

Beter inzicht in eigen capaciteiten en het beroepsbeeld dat daarbij past

Goede studiekeuzebegeleiding: goed afstemmen met de basisbehoeften ZDT.

Optimale persoonlijke ontwikkeling, gebaseerd op de invulling van de basisbehoeften van de leerling zelf.

Voelt de leerling zich voldoende verbonden, competent en autonoom?

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

6

OPeRA-model voor studieloopbaan-begeleiding dat scholen en instellingen kunnen gebruiken om hun eigen LOB vorm te geven

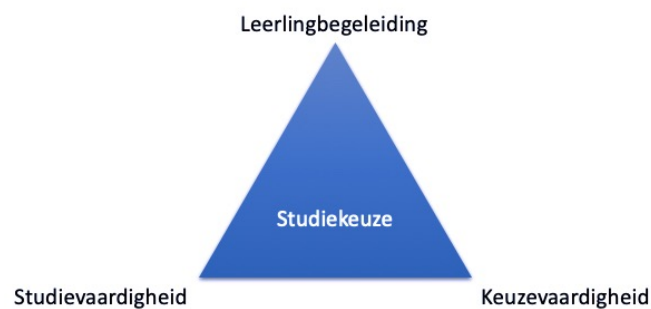
Twee lagen

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

7

OPeRA-model voor studieloopbaan-begeleiding dat scholen en instellingen kunnen gebruiken om hun eigen LOB vorm te geven

Laag 1:

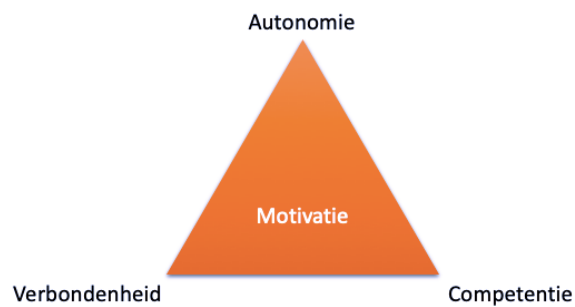

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

8

OPeRA-model voor studieloopbaan-begeleiding dat scholen en instellingen kunnen gebruiken om hun eigen LOB vorm te geven

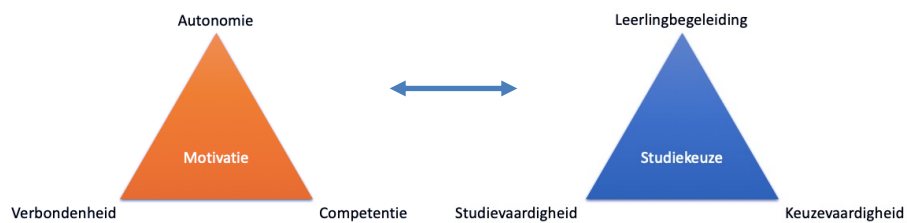
Laag 2:

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

9

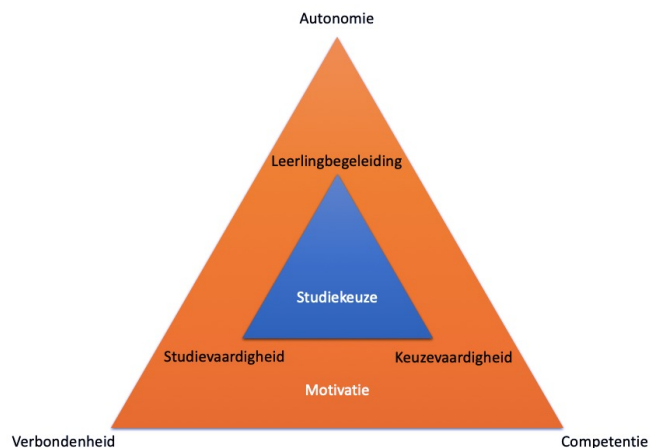
OPeRA-model voor studieloopbaan-begeleiding dat scholen en instellingen kunnen gebruiken om hun eigen LOB vorm te geven

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

10

OPeRA-model voor studieloopbaan-begeleiding dat scholen en instellingen kunnen gebruiken om hun eigen LOB vorm te geven

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

11

Studievaardigheid

Inzetten op methoden en vaardigheden die kunnen worden inzet bij de ontwikkeling van het (leren) leren. Goede studievaardigheden vergroten de kans op studiesucces in het vervolgonderwijs.

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

12

Leerlingbegeleiding

Inzetten op de ontwikkeling van het zelfvertrouwen van leerlingen en zelfinzicht, waardoor ze in verbondenheid een autonome keuze kunnen maken die aansluit op hun interesse en capaciteiten.

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

13

Keuzevaardigheid

Inzetten op het leren kiezen, en de bewustwording dat bij kiezen ook falen hoort – en dat dit mag, en tevens inzichtgevend is voor het verder vormgeven van de studieloopbaan. Het begeleiden van bewust onderbouwde studiekeuzes is in dit kader van groot belang. De rol van het vo en het ho hierin is groot, en vereist begeleiding op maat.

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

14

Implementatie OPeRA-model LOB

OPeRA
vo-to netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

15

Leren kiezen, de essentie:

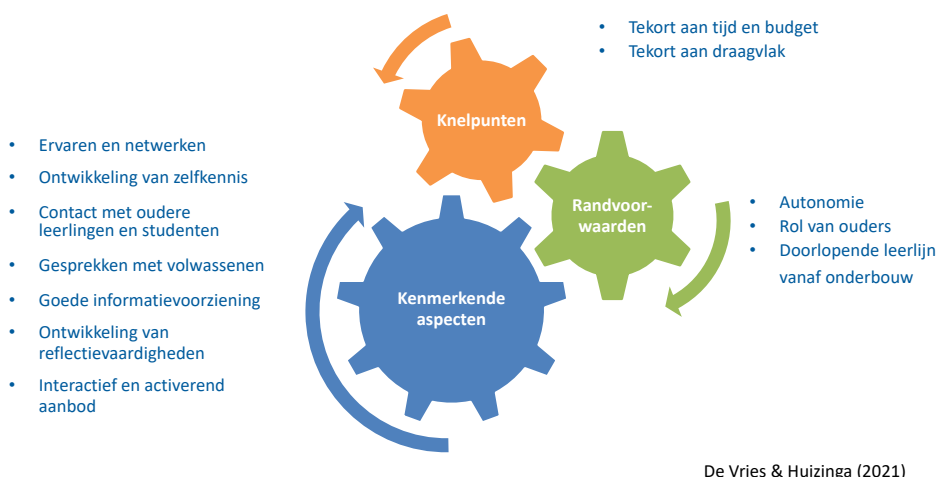
- Hier komen leerlingbegeleiding en keuzevaardigheid samen.
- Je eigen kompas ontwikkelen: zicht op wie je bent en wie je wilt zijn. Interesses, waarden, doelen.
- Keuzes maken: kans om je eigen weg te kiezen en je doelen te realiseren. Stevig kompas! Als je dit niet hebt is er kans op ervaren van keuzes als stressvol en risicovol.
- Keuzes vanuit je kompas komen vanuit 'het willen' = meer welbevinden. Het leidt tot zelfdeterminatie/autonome motivatie.
- Bij kiezen hoort (soms) ook falen.

E.g., Huizinga et al. (2018), Meens (2021)

16

Good practices binnen OPeRA

17

Voorbeelden van Ontwikkeling van zelfkennis

1) Studiekeuze- en persoonlijkheidstesten bieden scholen vaak aan hun leerlingen aan, zodat zij meer inzicht krijgen in wie zij zijn, wat ze leuk vinden en welke studie(s) bij hen passen. Er zijn diverse testen op de markt, maar over het algemeen krijgen leerlingen stellingen voorgelegd en geven zij aan in hoeverre ze vinden dat de stelling bij hen past. Op basis daarvan wordt een profiel gecreëerd dat inzicht biedt in wat de leerling leuk vindt en welke studie daarbij zou kunnen passen.

2) Het kwaliteitspel is een activiteit die op speelse wijze inzicht biedt in de eigen kwaliteiten en die van anderen. Het spel kan op verschillende wijzen gespeeld worden en bestaat uit kaarten met daarop karaktereigenschappen van mensen (kwaliteiten en valkuilen). Leerlingen kiezen kaarten die ze bij zichzelf vinden passen en geven kaarten aan medeleerlingen die ze bij hen vinden passen. Op deze manier krijgen leerlingen inzicht in hun karaktereigenschappen.

3) Diverse hogeronderwijsinstellingen bieden voorbereidingsprogramma's aan (soms in samenwerking met scholen), waarbij in wordt gegaan op talenten, sterktes en zwaktes, valkuilen en het toepassen van deze informatie op de eigen studiekeuze.

18

Voorbeelden van *Gesprekken houden met volwassenen*

- 1) Een driehoeksgesprek is vaak een jaarlijks terugkerend gesprek waarin de leerling het voortouw neemt en aan ouders en mentor vertelt over de eigen ontwikkeling. Deze gesprekken gaan vaak niet alleen over LOB en studiekeuzebegeleiding, maar het kan wel een plek krijgen in dit gesprek.
- 2) Eén-op-één gesprekken met een decaan worden op sommige scholen standaard ingezet en op andere scholen vooral als een leerling vastloopt in het LOB-proces.
- 3) * In coachingsgesprekken met ouders gaan leerlingen met ouders binnen de school (niet de eigen ouders) in gesprek over hun eigenschappen, motivatie en keuzes voor de toekomst. Ouderbetrokkenheid bij LOB en studiekeuzebegeleiding en de school als geheel wordt op deze manier gestimuleerd. Bovendien wordt hierbij de expertise en werkervaring van ouders ingezet.

19

Voorbeelden van *Ontwikkeling van reflectievaardigheden*

- 1) Leerlingen geven na afloop van een ervaringsactiviteit een pitch tijdens de mentorles: Wat heb ik gedaan? Hoe vond ik het? En wat heb ik ervan geleerd?
- 2) Leerlingen schrijven aan het einde van het jaar een brief aan hun mentor in het volgende schooljaar. Hierin stellen ze zichzelf voor en vertellen zij waar zij staan in hun leerproces en hun keuzeprocess.

20

Samen op weg:
regionale samenwerking vo-ho aansluiting

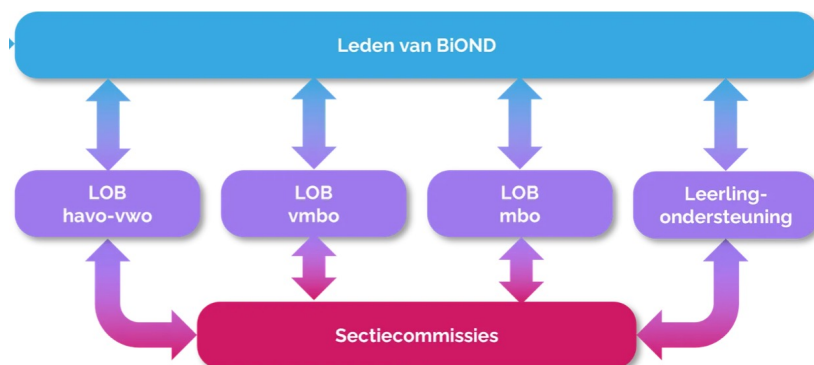

OPeRA
vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

21

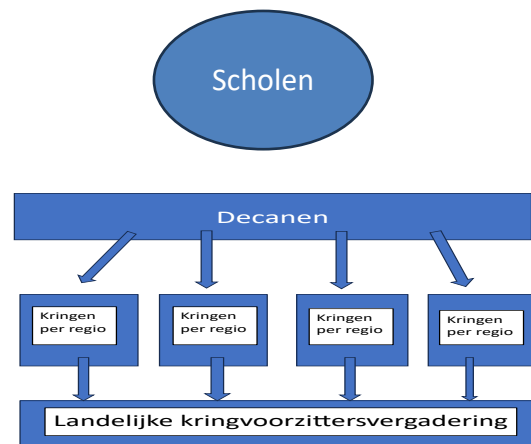
Hoe de kennis en ervaring verder te brengen:
goede samenwerking door vo-scholen en
ho-instellingen een voorwaarde

Door Rolf Nijman:

22

Hoe de kennis en ervaring verder te brengen:
goede samenwerking door vo-scholen en
ho-instellingen een voorwaarde

23

OPeRA

vo-ho netwerk OnderwijsPartners Regio Amsterdam

24